

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE RENÁTY NOVOTNÉ
DIVADELNÍ, FILMOVÉ A TELEVIZNÍ HERECTVÍ JIŘINY
JIRÁSKOVÉ

Diplomová práce Renáty Novotné představuje další pokus o herecký portrét, jenž se v poslední době na KDV FF UK mezi absolventskými pracemi objevuje stále častěji. Tentokrát máme do činění s prací věnovanou herectví Jiřiny Jiráskové. Diplomantka se snaží nahlédnout umělecký a osobní život Jiřiny Jiráskové v několika tématických celcích. Věnuje se *Životopisu Jiřiny Jiráskové v kontextu doby* (str. 13-63) a hereččinu působení v divadle (kapitola *Divadelní herectví* str. 64-110), ve filmu (str. 111-115), televizi (str. 116-119) a navzdory anoncovanému názvu diplomové práce se Novotná věnuje také působení Jiráskové v rozhlase (str. 120-123).

Divadelní herectví Jiřiny Jiráskové představuje Novotná pomocí analýzy sedmi postav, které herečka v 2. pol. 20. stol. vytvořila na scénách Činoherního klubu (Anděla v Krejčíkově *Pensionu pro svobodné pány*), Vinohradského divadla (Kleopatra v Štěpánkově ins. W. Shakespeara; Marcela Champsboisy v Hudečkově *Brouku v hlavě*; sl. Preenová v *Přišel na večeri* v režii St. Remundy a Claire Zachanassianová v Strniskově *Návštěvě staré dámy*) a Žižkovského divadla (monodrama *Strašidla* v režii Vl. Gromova). Čtenáři se tak dostává plastické podoby herectví Jiřiny Jiráskové; setkává se s ní v rolích komických i tzv. dramatických, hlavních i vedlejších. Novotná při analýze uvedených rolí vychází z dobového tisku i filmových či televizních záznamů inscenací (neplatí pro inscenaci *Ceasara a Kleopatru*). To je bohužel největší kámen úrazu analýzy. Autorce se totiž nepovedlo oba prameny (psaný a audiovizuální) dostatečně propojit. Čtenáři se tak na jedné straně dostává obecných citátů z divadelních kritik a recenzí, na druhé straně detailní (a ve svém důsledku nicneříkajícího) popisu toho, co bylo lze vidět v záznamu. Práce s audiovizuálním materiálem svede Novotnou také ke změně žánru, kdy v části věnované výkonu Jiráskové v inscenaci *Přišel na večeri*, máme najednou do činění s divadelní recenzí. „Svou postavu vystavěla s výraznou pomocí prvků nonverbálního herectví, oporou jí také byli výborní partneři na jevišti, kostým a rekvizity. Jediná 'výtku' mířící k výkonu Jiřiny Jiráskové v roli ošetřovatelky Preenové se vztahuje ke dvěma krátkým otázkám 'A jaaak? A cooo?', které pronese téměř až 'pubertálním způsobem', což působí rušivým dojmem. Do vynikajícího a celistvého obrazu ošetřovatelky nazapadají“ (viz. str. 95). Problematickou považují i část věnovanou

hereckému výkonu Jiřiny Jiráskové v ins. *Návštěva staré dámy*, v níž Novotná opět rezignuje na důkladnou práci s prameny („Při svém hodnocení (sic!) vycházím z vlastních poznámek a vzpomínek na inscenaci.“; poznámka č. 264, str. 108.) Ano, Novotná sice své poznámky a vzpomínky (sic!) konfrontuje s jedním citátem z recenze Zdeňka Hořínka, nicméně to je velmi málo. Proč tak činí, se čtenář nedozví. Nevěnovali se jiní recenzenti hereckému ztvárnění hlavní postavy?! Proč se autorka najednou vzdává možnosti popsat herecký výkon Jiráskové v celé jeho komplexnosti, plastičnosti?

Novotné práce s prameny je další problematickou částí její práce. Čtenář se neustále dozvídá, že se Jiráskové něco zalíbilo (str. 16), na něco vzpomíná (str. 31), považuje nějakou roli za nejvýznamnější (str. 53), že je Jiráskové něco nabízeno (str. 59) atd. a atp., aniž by se v poznámce dočetl, odkud tyto informace autorka čerpá. Jedná se o informace z osobního rozhovoru s J. Jiráskovou (viz. str. 133)? A proč tedy na něj neodkazuje jako v případě J. Menzela (viz. pozn. č. 185, str. 71)?

V poznámkovém aparátu je někdy chybně uváděn odkaz na periodika, která nejsou deníky (např. Literární noviny, Divadelní noviny, Květy či Tvorba). Dále postrádám jména autorů dramatických děl, v nichž Jirásková hrála (v případě činoherního divadla, chcete-li divadla dramatu, údaj velmi zásadní!). V případě opakovaného odkazu na již uvedený zdroj, by bylo dobré používat zkrácené citační podoby.

V závěrečné části diplomové práce Renáta Novotná stručně představuje filmové, televizní a rozhlasové herectví Jiřiny Jiráskové.

Práce je bohatě doplněna soupisem pramenů a ikonografie. V případě filmových záznamů postrádám veškeré dohledatelné údaje – tj. jména osob, které se na vzniku díla podílely, rok vzniku záznamu, místo, kde lze záznam dohledat.

Diplomová práce je napsaná čtivým jazykem, byť některé žurnalisty mu vůbec nesluší (viz Divadlo na Vinohradech, které představuje „kulturní stánek“ /str. 58/; „herecký koncert“ s Milošem Kopeckým /str. 90/; St. Remunda, který se „ujal režie“ /str.90/ atr.). Za stylistickou nešikovnost lze (pevně věřím!) také považovat větu: „Po světové premiéře /*Návštěvy staré dámy* – jj/ v Činoherním divadle v Curychu v roce 1956, následovala ta česká“ (str. 103). Stačí vyhlédnout za jakékoli české hory, abychom zjistili, že mezi onou „světovou“ a českou premiérou byla *Návštěva staré dámy* inscenována i jinde. Drak v názvu Divadla DRAK je zkratkou, proto jej nepíšeme jako Drak.

I přes výše uvedené výhrady doporučuji diplomovou práci Renáty Novotné k obhajobě a navrhuji známku 3.

Praha, 27. ledna 2012

Jan Jiřík